

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DUS-0700-86/PW/13

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 28.03.2013 r.

nr. 1439, podpis. M. Pięć

Warszawa, 26 marca 2013 r.

P. P. Rojek
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 28.03.2013 r.
nr. 2554, podpis. [signature]

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z przekazaniem przez Pana Marszałka przy piśmie z dnia 26 lutego 2013 r., znak BPS-043-1068/13, oświadczeniem senatora Andrzeja Grzyba w sprawie ustanowienia instytucji świadczących bezpłatną pomoc prawną osobom występującym jako strona w postępowaniach prowadzonych przez Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, wyjaśniam co następuje.

Minister Pracy i Polityki Społecznej nie podziela zawartego w oświadczeniu poglądu, że istnieje konieczność utworzenia odrębnych instytucji świadczących bezpłatną pomoc prawną dla osób będących stronami w postępowaniu przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Zasady tego postępowania normują odpowiednie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, które obligują organ prowadzący do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków, będących przedmiotem postępowania. Ponadto, zobowiązują organ prowadzący sprawę do czuwania nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą, przywołane wyżej obowiązki organu, wynikające z art. 9 k.p.a., powinny być rozumiane szeroko, zaś ich naruszenie traktować należy jako wystarczającą przesłankę

do uchylenia decyzji. Decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawach indywidualnych podlegają, również w tym zakresie, kontroli sądu powszechnego.

Odnosząc się do przywołanych w oświadczeniu istniejących w polskim systemie prawa instytucji świadczących pomoc na rzecz ubezpieczonych lub konsumentów, pragnę zauważyć, że zostały one powołane do podejmowania działań mających na celu ochronę praw osób, których interesy reprezentują, w sytuacji gdy jedną ze stron sporu jest działający profesjonalnie podmiot gospodarczy. Nie występują one natomiast w sprawach rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej przez kompetentny organ, gdyż w postępowaniu tym obowiązkiem prowadzącego to postępowanie jest czuwanie aby strony nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa oraz obligatoryjne udzielanie w tym celu niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Ponadto pragnę wskazać, że osoby których prawa w postępowaniu przed organem rentowym zostały naruszone mają możliwość wystąpienia z wnioskiem o interwencję do Rzecznika Praw Obywatelskich. Wniosek taki jest wolny od opłat i nie wymaga zachowania żadnej szczególnej formy. Podejmując sprawę Rzecznik Praw Obywatelskich może samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające, zwrócić się o zbadanie sprawy lub jej części do właściwych organów, w szczególności organów nadzoru, prokuratury, kontroli państwowej, zawodowej lub społecznej bądź też zwrócić się do Sejmu o zlecenie Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenia kontroli dla zbadania określonej sprawy lub jej części. W chwili obecnej w strukturze Biura Rzecznika Praw Obywatelskich funkcjonuje Zespół Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, który może podejmować interwencje w zakresie spraw dotyczących ubezpieczeń społecznych.

W świetle wyżej wskazanych argumentów, nie widzę podstaw do tworzenia dodatkowych instytucji świadczących bezpłatną pomoc prawną w zakresie spraw dotyczących postępowania przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Odnosząc się do treści pouczenia jakie powinna zawierać decyzja administracyjna, pragnę wyjaśnić, że przedmiotowa kwestia została szczegółowo uregulowana w art. 107 k.p.a. Przywołany przepis stanowi, iż decyzja powinna zawierać pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie. Decyzja, w stosunku do której może być wniesione powództwo do sądu powszechnego lub skarga do sądu administracyjnego, powinna zawierać ponadto pouczenie o dopuszczalności wniesienia powództwa lub skargi. Z analizy przywołanego przepisu wynika jednoznacznie, że pouczenie powinno określać tryb wniesienia środka prawnego, tj. termin złożenia środka prawnego i organ lub sąd właściwy do rozpoznania tego środka, a także organ, za pośrednictwem którego należy wnieść środek prawny, jeżeli

przepisy ustanawiają taki szczególny tryb. Organ wydający decyzję nie jest natomiast obowiązany w treści pouczenia określać warunki formalne środka prawnego jako pisma procesowego czy innych szczegółów proceduralnych, w tym potencjalnej możliwości złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Pragnę zauważyć, iż ustawodawca nie stworzył katalogu przesłanek, które uprawniałyby wnioskodawcę do skorzystania z takiej pomocy z mocy prawa. O przyznaniu pomocy prawnej z urzędu, na podstawie złożonego przez stronę umotywowanego wniosku, decyduje zawsze sąd, biorąc pod uwagę nie tylko sytuację majątkową wnioskodawcy, ale również stopień skomplikowania sprawy oraz zaradność procesową strony ubiegającej się o przyznanie pomocy prawnej z urzędu oraz jej zorientowanie w sprawie.

Niezależnie od powyższego pragnę zwrócić uwagę, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wnoszący odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczony jest zwolniony od ponoszenia opłaty, co stanowi znaczne ułatwienie dla tych osób w dochodzeniu swoich praw.

Marek Bucior
MINISTER
z p. PODSEKRETARZ STANU
Marek Bucior